



(əvvəli 1-ci səhifədə)

Daşın, torpağın, yurdun, şəcərənin yaddaşdır. Şair necə də gözəl deyib, daş ürəklərdə yanıb daşları sındırdı muğam. Haqqa düşmən olanı haqqa

yü kimi olan Mənsüm İbrahimov xoş avazı, şaqraq səsi, zəngülələri ilə tanınan, dövlət tədbirlərində məharətlə ifaçılıq sənətini nümayiş etdirən, milli operanın cəfakəşi, dünyanı konsert salonlarında alqışlar qa-

şa Əsədov, Azay Mirəliyev, Tacir Abdullayev, Cabir Abdullayev, Nəzakət Teymurova, Aygün Bayramova, Fe-

işğaldan azad edilən Ağdamda inşa edilən Muğam Mərkəzi ölkəmizdə muğamın inkişafına, yeni xanəndələr nəslinin yetişməsinə öz töhfələrini verəcək.

Hər il avqustun 26-sı Beynəlxalq Azərbaycan Muğamı Günü və İpək Yolu üzərində yerləşən ölkələrin musiqisi günü kimi qeyd olunur. Bu tarix muğamsevərlər, ömrünü bu sənətin yaşamasına və təbliğinə həsr edənlər üçün ən əziz bayramdır. Bəşəriyyətin şifahi və mənəvi irsinin incilərindən olan muğamın təbliği və inkişafı istiqamətində dövlətimiz tərəfindən son illərdə görülən möhtəşəm işlərə Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu tarixi töhfələr verir. Fondun həyata keçirdiyi layihələrin nəticəsidir ki, 2003-cü ildə UNESCO həm milli, həm də bəşər mədəni-

26 avqust
Beynəlxalq
Azərbaycan
Muğamı və
Musiqisi
Günüdür



müsabiqələrin çox böyük əhəmiyyəti var. Həm gənc nəsil yetişir, həm gənc istedadlar gələcəyə yol tapırlar, həm də muğamın nə qədər gözəl sənət olduğunu bütün Azərbaycan vətəndaşları görür, peyk vasitəsilə dünya da görür... Həmçinin Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə ölkəmizdə ənənəvi olaraq beynəlxalq muğam festival-

Muğam - özlüyündə bir müəmma



yeti üçün Azərbaycan muğamının bədii dəyərini etiraf etdi. Muğam UNESCO-nun "Bəşəriyyətin şifahi və qeyri-maddi irsinin şah əsərləri" siyahısına salınıb.

Hazırda muğam ifaçılığı ən müxtəlif aspektlərdən hərtərəfli dəstək alaraq, sözün əsl

ları da keçirilir. Bu təşəbbüsün də çox böyük əhəmiyyəti var. Çünki biz bu festivalların keçirilməsi ilə bir daha göstəririk ki, muğam milli sənətimizdir və muğamın bu gün dünyada yaşaması böyük dərəcədə Azərbaycan xalqının zəhməti, istedadı hesabına mümkündür. Biz haqlı olaraq hesab edirik ki,

tapındırdı muğam. Heyrətdən ağıl mülkünə bir pəncərədir Şur. Simlərin mizrab ilə toqquşmasından od çıxar, yoğrulubdur, bəlkə də, çaxmaq daşından Çarigah. Ey Zabul seğahım, Orta seğahım, məni məndən belə almaqda qəsdin nədir?! Rast - müdrik bir ağıl, dərin düşüncə, eniş göstərir bizə dağ kimi, qaramı göstərir bəzən ağ kimi. Milləndi qılgılcım kimi zülmətdə Hümayun, şövkətli, qədim keçmişimin öz dili Şüştər. Muğamat qəsrinin gözəl gəlini Bayatı-Şiraz. Bu möhtəşəm sarayı qoruyan, ucaldan, yad nəfəsin qarşısını kəsən sənətkarlar yüz illərlə muğamatın keşiyində dayanıblar. Bu əmanət nəsildən-nəslə ötürülüb, gedənlərin yerini gələnlər tutur, bən-zərsiz və ecəzkar ifalar qəlbimizi, könlümüzü fəth edir.

Dünyanın nadir səslər xəritəsinə öz adını yazdıran, bulaq suyu kimi saf səsi ilə ruh dünyamıza çalar qatan xanəndələr muğamatın pərvanəsi, dərvişi, xiridarı olublar. Hər səs, hər nəfəsin illərin o üzündən çağlayıb. Beynəlxalq Azərbaycan Muğamı Günü və İpək Yolu üzərində yerləşən ölkələrin musiqisi günü münasibətilə Xalq artisti, Milli Konservatoriyanın professoru, səsi ilə dünyanı dolaşan, görkəmli muğam ustası, sözün, sənətin, ifaçılığın Məcnunu Mənsüm İbrahimovla müsahibə üçün vədələşdik. Üzrxahlıqla bildirdi ki, xarici ölkələrə qastrol səfərinə hazırlaşır, macal ələyən kimi suallarımızı cavablandıracaq. Macal tapa bilmədik, neynək, sağlıq olsun, yəqin bir gün Mənsüm müəllimin fikirlərinə, sözünə, söhbətinə həmdəm olarıq. Söhbətlərimizdən bəzi məqamlar yaddaşımızda yer tutub. Mənsüm müəllim deyir ki, mən nə həyatda, nə də səhnədə aktyorluq edərəm. Yalnız həqiqəti söyləməyə çalışıram. Tanrıya və sonra valideynlərimə borcluyam. Dövlətimə, xalqıma minnətdaram, səsimə, ifama qiymət verirlər. Daha sonra mənə zəhmət çəkən müəllimlərimə borcluyam. Mərhum muğam müəllimin Vahid Abdullayev çox tez dünyasını sürəni öyrətdi.

Gözəl xanəndəmiz Arif Babayev hər zaman özümə mənəvi ustad hesab etmişəm. Sadə, səmimi, göründü-

zanan, el şənliklərinin yaraşığı olub. Azərbaycanın tanınmış xanəndəsi, muğam ifaçılığı sənətinin dəyərli nümayəndəsi Mənsüm müəllim gənc xanəndələrin yetişməsində böyük əmək sərf edib, bu gün davamçıları ilə haqlı olaraq fəxr edir. Mənalı ömrünün ağsaqqallıq zirvəsinə ucalıb, el-oba arasında dərin hörmət qazanıb, səmimi və vətənpərvər bir insandır. Hələ uşaq yaşlarında bülbül kimi cəh-cəh vuran, tutumlu və sambalı səsi ilə tamaşaçıları ovsunlayan Mənsüm İbrahimov Ağdam şəhərində aparılan genişmiqyaslı tikinti-quruculuq işləri haqqında qürurla söz açıb və bildirir ki, ürəkdən inanıram ki, dövlətimizin başçısı, cənab İlham Əliyev rəhbərliyi ilə nəinki Ağdam, bütün Qarabağ və Şərqi Zəngəzur güllüstənə çevriləcək. Keçmiş məcburi köçkünlər yeni və müasir evlərdə yaşayaçaqlar. Xüsusilə möhtərəm Prezidentimiz Ağdam rayonuna, ağdamlılara böyük diqqət və qayğı göstərib, yurd-yuvalarından didərgin düşən insanlara doğma münasibəti dərin razılıq yaradıb, işğal illərində rayonun əlimizdə qalan hissəsində 18 qəsəbə salınıb, müharibə ağırları yaşayan insanlar rahat və işıqlı evlərə köçürüldülər. Bir neçə il bundan əvvəl Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə Quzanlı qəsəbəsində çox gözəl və yaraşığı muğam mərkəzi inşa olunub.

Qarabağın və xüsusilə Ağdamın Azərbaycan musiqi və ifaçılıq mədəniyyətində xüsusi yeri var. Təsədüfi deyil ki, Şuşanı "Qafqazın konservatoriyası", Ağdamı isə "Qarabağın toy otağı" adlandıırıblar. Milli musiqi mədəniyyətinin inkişafında Qarabağ torpağında yaşayıb-yaratmış musiqiçilər böyük rol oynayıblar. Qarabağda muğam ifaçılığı tarixən mühüm yer tutub və get-gedə inkişaf edib. Qarabağ muğam məktəbi ənənələri bu gün də dövlətimizin qayğısı sayəsində yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. Ağdam hər zaman musiqi ocağı olub. Ağdam torpağı Arif Babayev, Qədir Rüstəmov, Ramiz Quliyev, Rafiq Hüseynov, Xosrov Fərəcov, Aydın Məmmədov, Sədi Məmmədov, Səxavət Məmmədov, Barat Məmmədov, Hafiz Sədrzadə, Pa-



ruz Səxavət, Sevinc Sarıyeva və adını çəkmədiyim onlarla tanınmış musiqiçilər yetişdirib. Bu musiqiçilərin yetişməsində Ağdam Orta İxtisas Musiqi Məktəbinin, "Qarabağ bülbülləri" və "Şur" ansamblının böyük rolu olub. "Şur" ansamblı nəinki Ağdam rayonunda, eləcə də respublikamızın digər bölgələrində, həmçinin keçmiş SSRİ məkanında konsert proqramları ilə çıxış edib. Ansamblın üzvləri muğam, təsnif və xalq mahnılarımızın gözəl ifası ilə hər zaman tamaşaçıların böyük rəğbətini qazanıb. 1990-cı illərin əvvəllərində Ermənistanın ölkəmizə qarşı hərbi təcavüzü, torpaqlarımızın, o cümlədən Ağdamın işğal edilməsi digər sahələrlə yanaşı mədəniyyətə, musiqiyə, muğam sahəsinə də zərbə vurdu. Lakin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Birinci xanım Mehriban Əliyevanın muğam sənətinin inkişafına yüksək diqqət və qayğısı sayəsində milli əmanətimiz inkişaf etməyə başlayıb. Məhz bu qayğının bariz göstəricisidir ki, son illərdə Ağdam rayonundan Təyyar Bayramov, Səbuhi İbayev, Güllü Muradova, Səbinə Ərəbova, Elnur Zeynalov, Elşad Aydınnoğlu kimi gənc xanəndələr nəslə yetişib. Son illərdə Qarabağımızın müxtəlif guşələrində - Ağcabədə, Füzulədə və Ağdamın Quzanlı qəsəbəsində muğam sənətinin yaşadılması və inkişafı üçün Muğam Mərkəzləri tikilib istifadəyə verilməsi, ümumilikdə respublikamızda mədəniyyətə, musiqiyə, muğam sənətinə verilən böyük dəyərdir. Bir güllə atılmadan

mənasında, intibah dövrünü yaşayır. UNESCO-nun qərarı ilə dünya mədəniyyətinin qeyri-maddi irsinin bəşəri əhəmiyyətə malik sərvətləri sırasına daxil edilməsi muğamın Azərbaycan xalqının qədim və zəngin tarixində, mədəni irsində mühüm yer tutur. Milli özünüdərk, həyat tərzini və soykökünü göstərən xalqımızın dünya mədəni irsinə bəxş etdiyi ən böyük xəzinədir. Muğam sənətimizdə xalqımızın təfəkkürü və düşüncə tərzini öz əksini tapır. Azərbaycan xalqının ümummilliyət lideri Heydər Əliyev deyirdi: "Bizim xalqımızın böyük musiqi mədəniyyəti tarixi var. Azərbaycan xalqının qədim dövrlərdən indiyə qədər yaşayan xalq musiqisi, xalq mahnıları, Azərbaycan muğamları milli sərvətimizdir". Azərbaycanda muğam sənətinə, musiqimizə dərin məhəbbət və ehtiramla yanaşılır, bu sənətin yaşadılması və təbliğinə böyük diqqət və qayğı göstərilir. Ölkəmizdə elə bir musiqi tədbiri yoxdur ki, orada muğam sədasi eşidilməsin. Prezident cənab İlham Əliyevin müvafiq Sərəncamı ilə Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin yaradılması qədim sənət incimisi göstərilən dövlət qayğısının bariz ifadəsidir. Ölkə başçısı demişdir: "Biz əsrlər boyu bu gözəl milli sənətimizi yaşatmışıq, inkişaf etdirmişik, ancaq son illərdə muğamın Azərbaycanda inkişafına çox böyük təkan verildi. Ənənəvi muğam müsabiqələri keçirilir və Azərbaycan televiziya-sı ilə canlı yayımlanır. Bu

muğamın vətəni Azərbaycandır və beynəlxalq festivalların keçirilməsi, əlbəttə, bu tezisi daha da möhkəmləndirir".

Son illər ölkəmizdə bir sıra irimiqyaslı layihələr həyata keçirilir, muğam müsabiqələri təşkil olunur, 24 görkəmli muğam ifaçısının səsləndirdiyi muğam parçalarından ibarət "Qarabağ xanəndələri" albomu buraxılıb, "Muğam" jurnalı, Azərbaycan, rus və ingilis dillərində icikildik "Muğam ensiklopediyası" nəşr edilib. Muğama dair müasir texnologiyalara əsaslanan və 8 diskdən ibarət "Azərbaycan muğamı" multimedia toplusu ilk tədris vəsaiti kimi hazırlanıb. Azərbaycanda 2009-cu ildən Beynəlxalq Muğam Festivalına və bu festival çərçivəsində Beynəlxalq "Muğam aləmi" simpoziumu keçirilir. Məhəbbət, nifrət, xeyir, şər, hicran, vüsəl, mübarizə, döyüş, inam və qələbə üzərində köklənən muğamlar fəlsəfi zənginlik nümunələridir və hər bir azərbaycanlının mədəniyyətinə daxil olub. Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda qazanılan misilsiz tarixi qələbə son iki əsrin hüduqlarına sığmır və onu aşır keçir. Artıq Qarabağda, Şuşada, Laçında tarın ecəzkar simləri tüğyan edir, xanəndələrin səsi dağlara, daşlara, yurd yerlərinə xoş əzbəx yurd. Bir sözlə, qədim və möhtəşəm muğam karvanı 30 il həsrətində qaldığımız, mübarək əzidlərimizin qanı, canı ilə azad edilən torpaqlardan keçir...

Salman ALIOĞLU,
"Respublika".